

In honorem Neven Budak

Prof. dr. sc. Neven Budak –
biobibliographica sexagenario dicata

Neven Budak spada među istaknute znanstvenike čije znanstvene aktivnosti i postignuća ni izbliza ne iscrpljuju njegovo akademsko djelovanje, niti objašnjavaju njegov društveni utjecaj. Medievistu spontano na pamet padaju riječi Tome Arhiđakona: *multis negotiis implicatus*... Obilježavanje, pak, obljetnice rođenja u časopisu institucije na kojoj je proveo svoj radni vijek i u kojem je objavio velik broj radova ipak nalaže nešto uži okvir za obljetničku rekolekciju. Dopuštajući izostavljanje mnogih područja njegova izvanznanstvenog djelovanja, takav okvir ujedno prigodničara oslobađa mukotrpnog zadatka da pokuša prikazati slavljениkov bogat društveni i javni život. Rasterećen, pak, te nezahvalne dužnosti, u skladu s uredničkom tradicijom *Radova*, tek ću ukratko izložiti najznačajnije smjerove znanstvenog rada i sveučilišne karijere prof. Budaka. I to *exponere*, još jednom oslanjajući se na Tomine riječi *partim scripta, partim relata, partim opinionem sequens*.

No, prije odmotavanja svitka akademskog života i djelovanja prof. Nevena Budaka, možda nije neprikladno zapitati se: čemu uopće i kako prikladno oblježiti životnu obljetnicu u znanstvenom časopisu? Formulacije koje uključuju riječi *sexagenarius* i *dicata* dio su standardnog naslovnog asortimana *laudes* koje se slavljениcima najčešće izriču ispisivanjem njihovih *cursus honorum*, nizanjem njihovih akademskih postignuća i nabranjem njihovih osobitih zasluga. Sve u svemu, takva zaokruživanja *vitae et operae* uvijek sadrže nešto hagiografsko, nešto kanonizirajuće, ali i nešto prijeteće. Zaokruživanje nečijeg djela, naime, može implicirati i svođenje računa, pa i sugerirati privođenje akademske karijere završetku. Taj aspekt većinu slavljениka zasigurno ne oduševljava, no ulazak u šestu dob – medievistu dobro poznatu *sexta aetas* – neizostavno potiče na pogled unazad i refleksiju. Sveti je Augustin čovjeku, prema analogiji s trajanjem svijeta, dodijelio šest životnih razdoblja. Prema kasnosrednjovjekovnoj, pak, tipologiji kojoj će svjetsku slavu izmakom srednjeg doba donijeti dramatičar iz Stratforda na Avonu: *homo* ipak prolazi nešto bolje nego *mundus*. On se, naime, nasuprot *sex aetates mundi*, tijekom života može nadati iskušavanju čak *septem aetates*. Ostajući pri analogiji između svijeta i čovjeka, Toma Akvinski, pak, upozorava da se ona čovjekova mjere *non secundum numerum annorum*, već *secundum statum proficiendi*. Slavljениk kojem, složit će se to svatko tko ga iole poznaje, slabo pristaje titula „starine“ dobro potvrđuje te riječi. Naime, bilo da je rekonstrukcija podrijetla koja bi vodila do plemenšćine roda Budačkih historiografski održiva ili ne, sretno nasljeđena *constitutio* karakteristična za *populus Corbaviae*, u kom-

binaciji s povoljnim okolnostima života *sub monte Grech* slavljenika je obdarila dobrim zdravljem i živahnim umom.

Koju god srednjovjekovnu tipologiju primjenili, ni *sexagenarius* nije što je nekad bio. U naše mu se vrijeme kao *deponatu* više ne uskraćuje prijelaz preko glasačkog mosta, niti se izlaže opasnosti da s mosta bude bačen. No, gledajući život unatraške – a povjesničara, ako ništa drugo, na to tjera narav njegova posla – *seksagenariju* je ipak dopušteno makar razonoditi se prizivajući mudrost Starih za savjet. Jedan od tih, Klaudije Ptolomej, u čuvenom je *Četveroknjžju* opisao *senectus* (smjestivši je između 57. i 69. godine) kao vrijeme kad se, prema ondašnjoj znanstvenoj pragmatiki, Jupiter peti put vraća u svoj prvotni položaj. Sretniku koji ga doživi, prema Aleksandrinčevim riječima, taj obrat nudi priliku da se odmori od iscrpljujućeg rada, odahne od riskantnog posla i skloni se od previranja. Poznavanje slavljenika daje naslutiti da će se naš *sexagenarius* teško udaljiti *ab operibus laboriosis*. Darove mu, pa, k koje Jupitrov povratak obećaje – *libertatem et honorificentiam, bonam famam cum pudore et reverentiam* – svakako od srca želimo.

No, da se još na trenutak zaustavimo kod povoljnih darova kojima konstelacije nebeskih tijela obdaruju seksagenarija voljnog prihvatiti njihovo djelovanje. Navedene riječi ugledale su, naime, svjetlo dana prvi put na latinskom izašavši ispod pera Platona iz Tivolija, koji je 1138., uz pomoć židovskog matematičara Abrahama bar Hiyye, s arapskog preveo Ptolomejev *Quadripartitum* u Barceloni. Iste je godine, na drugom kraju latinske *Christianitas*, Bela II., kralj hrvatski i ugarski – iako sa znatno manje literarnih pretenzija i dubine znanstvenog uvida – darovao splitskoj Crkvi crkvu sv. Marije u Saloni. Kakve god konstelacije zvi- jezda bdjele nad tim izborom, upravo je slavljenikovo uranjanje u svijet hrvatskog srednjovjekovlja odredilo najznačajniji dio njegova akademskog života. Naime, uz sve druge službe i područja njegova interesa, bavljenje srednjim vijekom dovelo je do toga da danas mnogi žitelji nekadašnje *Latinitas* – od splitskog zaleđa do Barcelone – prepoznaju Nevena Budaka kao hrvatskog medievista.

Neven Budak rođen je *sub signo tauri* (3. svibnja 1957.) u Zagrebu, gdje je završio osnovnu školu i gimnaziju. Jednopedmetni studij povijesti upisao je na zagrebačkom Filozofskom fakultetu 1975., diplomiravši već 1979. (*relata* nalaže spomenuti da se u to vrijeme ozbiljno zanimao i za arheologiju). Nakon što je odslužio vojni rok vratio se znanosti. Nakratko se okušao i u historiografskom pješaštvu – kao nastavnik povijesti četiri je mjeseca radio u gimnaziji. U vrijeme kad je Umberto Eco dovršio svoj književni prvijenac Neven Budak je početkom listopada 1980. zaposlen kao asistent na Odsjeku za povijest Filozofskog fakulteta u Zagrebu, na Katedri za hrvatsku povijest. Iako naslov njegova prvog objavljenog rada ukazuje na izbjegnutu opasnost od gubljenja u mračnom modernom vijeku

(rad Ante Starčević i pitanje Bosne objavljen u *Godišnjaku Društva istoričara Vojvodine* 1978.), Neven Budak je završetkom studija zaplovio mirnijim vodama istraživanja srednjovjekovlja.

Bilo bi riskantno – osobito uz tolike žive svjedoke tih vremena – pokušati ocrtati odnos Nevena Budaka i njegove akademske *matronae* Nade Klaić, no izostaviti utjecaj njezine osobnosti i pristupa historiografiji u usmjeravanju njegova institucionalnog i istraživačkog puta svakako bi značilo previdjeti značajnu sastavnicu njegova akademskog sazrijevanja. Kako god bilo, iste godine (1983.) kad je Umberto Eco na skupu u San Gimignano predstavio svoj esej *Sognare il medioevo*, Neven Budak magistrirao je temom *Servi i famuli u komunalnim društvima na istočnom Jadranu*. Istraživanje koje je pod mentorstvom *supradictae matronae* poduzeo za potrebe izrade magistarskog rada oblikovalo je jedno od prvih područja njegova znanstvenog interesa. Iz tog razdoblja datiraju članci posvećeni slugama, sluškinjama, robovima i robinjama koji su se objavljivali uglavnom u *Historijskom zborniku, Radovima Instituta za hrvatsku povijest i Starohrvatskoj prosvjeti*. Postojanim izdavačkim tempom do druge je polovine 1980-ih znatnim dijelom iscrpio tu problematiku ostavljajući postignute rezultate za kasniju evaluaciju. Nakon razdoblja istraživanja „društvene i ekonomske“ povijesti početkom 1980-ih, kraj posljednjeg desetljeća u socijalizmu odveo ga je u krajeve (kasno) srednjovjekovne Slavonije. U međuvremenu je kratkim radom o razvitku Raba („Neki elementi demografsko-ekonomskog razvoja i prostorne organizacije otoka Raba od XI. do kraja XIII. stoljeća“, *Rapski zbornik* (Zagreb: JAZU, 1987, 193-198) dotaknuo područje lokalne povijesti koje je dopustilo spajanje ugodnog s korisnim i kojemu će se tijekom kasnijeg istraživačkog rada povremeno vraćati. Iz tog razdoblja datira i članak „Prilog valorizaciji humsko-dukljanskog kulturnog područja u prvim fazama njegova razvitka (do 12. st.)“, *Starohrvatska prosvjeta*, ser. III, 16 (1986), 125-139) koji je nagovijestio njegov kasniji interes za složenost oblikovanja etničkih identiteta (tada još bez tereta teorijske prtljage koju je donijelo otvaranje svijeta *Mittleurope* nakon 1990.). Članak je donio zanimljivo, gotovo intuitivno, razmatranje o složenoj naravi kulture prostora ranosrednjovjekovne Gornje Dalmacije koje se može čitati gotovo kao proročki nagovještaj otkrića glagoljskih spomenika koja će na dubrovačkom području uslijediti desetljeće ili dva kasnije.

Kao što je uočeno, zaokruživanje društveno-gospodarske tematike ranog i visokog srednjeg vijeka nagovijestilo je pomak zanimanja prema kasnijim stoljećima i srednjovjekovnoj Slavoniji. Vrijeme izrade doktorske disertacije podudara se i sa znamenitim udaljavanjem od dotadašnje mentorice. Unatoč (oscilacijama tog odnosa potaknutim) unutarodsječkim promjenama adrese, Neven Budak je odlaskom *magistrae* Klaić zauzeo mjesto na Katedri hrvatske srednjovjekovne povijesti. Dijeleći bojno polje sa starijim nasljednikom Nade Klaić, današnjim

akademikom Tomislavom Raukarom, postupno se počeo profilirati kao nastavnik i istaknuti tumač hrvatskog ranoga srednjovjekovlja. No, prema zabilježenom (*scripta!*), njegovi su ga tadašnji istraživački interesi još uvijek vodili kroz izvornu građu iz kasnog srednjeg vijeka. Doktorirao je, naime, 1991. temom *Urbanizacija Varaždinske županije do kraja 16. stoljeća*. Doktorska disertacija, preoblikovana u monografiju i tiskana 1994. pod naslovom *Gradovi Varaždinske županije u srednjem vijeku*, izvrsna je studija kasnosrednjovjekovnog urbanizma i predstavlja jedan do vrhunaca njegova istraživačkog rada. Naime, osim inovativne primjene tzv. Christallerove metode, može se reći da su *Gradovi Varaždinske županije* prva sustavna obrada razvitka gradskih naselja u srednjovjekovnoj Slavoniji. Iste godine pojavila se i njegova druga knjiga *Prva stoljeća Hrvatske*, u kojoj je više ranijih radova povezano novim sadržajem tako da tvori priručnik za studente ranosrednjovjekovne povijesti.

Širinu interesa, ponajprije u kronološkom i geografskom smislu, odražavaju i naslovi ostalih monografskih izdanja koje je objavio u proteklim dvama desetljećima. Na tragu *Prvih stoljeća Hrvatske* u suradnji s Tomislavom Raukarom Neven Budak napisao je knjigu *Hrvatska povijest srednjeg vijeka* (2006) s prvenstvenom zadaćom pružanja studentima povijesti literature obogaćene novijim spoznaje o hrvatskom srednjovjekovlju. Knjižica *Karlo Veliki. Karolinzi i Hrvati* (2001) njegov je doprinos „promjeni historiografske paradigme“ vezane uz veliku izložbu „Hrvati i Karolinzi“ u splitskom Muzeju hrvatskih arheoloških spomenika. Na drugom kraju tematskog i kronološkog spektra njegovih interesa stoji monografija *Hrvatska i Slavonija u ranome novom vijeku* (2007), priređena kao prvi sustavni prikaz ranonovovjekovne povijesti Banske Hrvatske pisan iz perspektive društvene, gospodarske, političke i kulturne povijesti. Monografskoj se obradi ranosrednjovjekovne tematike Neven Budak vraća ovih dana pripremajući za tisak rukopis knjige *Hrvatska povijest u ranom srednjem vijeku* za izdavačku kuću Leykam international.

Uz autorske monografije, Neven Budak je na više načina sudjelovao u historioografskom izdavaštvu kao urednik, pokretač nizova i urednik-recenzent. Naime, osim pet navedenih knjiga koje potpisuje kao samostalan autor i dvije u suautorstvu, sâm je autorski uredio šest knjiga i još dvije u koautorstvu. Objavio je dva osnovnoškolska udžbenika, dvije povijesne čitanke i jednu radnu bilježnicu, knjigu feljtona i dvije knjige kratkih priča s ranosrednjovjekovnom tematikom. Među uredničkim knjigama ističe se *fortuna* zbornika radova *Etnogeneza Hrvata* (1993), uredničkog pothvata koji je nastao kao plod važnog međunarodnog znanstvenog skupa koji je Neven Budak osmislio i organizirao 1989. Dugački niz znanstvenih skupova u čijoj je organizaciji sudjelovao nastavlja se kako slijedi: *Učvršćenja i promjene etničkih struktura u panonskom prostoru 1526-1790*. (Trakošćan 1997); *Hungarian Legacy in Southeastern Europe* (Budimpešta 1999); *Crkva, država i društvo u panonskom*

prostoru u 20. stoljeću (Koprivnica 2002); *Communication in Towns* (Zagreb 2006); *Hrvatski nacionalni identitet u globalizirajućem svijetu* (Zagreb 2009); *Slovačka i Hrvatska – veze i paralele* (Bratislava – Levoča 2011). Kao član organizacijskih odbora znanstvenih skupova, sudjelovao je i na organiziranju skupa *Hrvatski narodni preporod* (Zagreb 1985) te *Zvonimir – kralj hrvatski* (Zagreb – Split 1989). Godine 2007. bio je predsjednik Odbora za organizaciju znanstvenog skupa u povodu 400. obljetnice Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Bio je član uže grupe za pripremu prvih četiriju *Kongresa hrvatskih povjesničara* (u Zagrebu 1999., Puli 2004., Splitu i Supetru 2008. te ponovno u Zagrebu 2012.). Član je stalnoga znanstvenog odbora Istarskog povijesnog biennalea. Iz posljednjih godina datira i njegovo članstvo u organizacijskom odboru nekoliko simpozija u nizu *Colloquia Mediaevalia Croatica*, koji se na Filozofskom fakultetu održavaju od 2010.

Na rubu između znanstvenog i popularnog angažamana Neven Budak osmislio je i uredio dvosveščanu enciklopedijsku knjigu *Croatica*, zbornik eseja čija je svrha bila sabrati i prikazati značajne hrvatske prinose europskoj i svjetskoj kulturnoj, povijesnoj i prirodnoj baštini. Kao značajan doprinos historiografskom izdavaštvu osmislio je i uređuje seriju pod naslovom „Hrvatska povijest“ za izdavačku kuću Leykam international. U toj je seriji dosad objavljeno devet od planiranih osamnaest knjiga. Kao plod rada suradnje Istarske županije i pojedinih istarskih gradova, pod uredništvom Nevena Budaka pokrenuta je i serija „Kolana od statuti“ u kojoj je dosad uredio tri knjige istarskih gradskih statuta. Konačno, kao urednik-recenzent uredio je ukupno dvadeset i tri knjige.

Za potrebe statističkih izračuna, brojevima opisana znanstvena produkcija Nevena Budaka kaže da je, uz navedene monografije, uredničke knjige i druge tiskovine, objavio 56 poglavlja u knjigama i 38 znanstvenih članaka u časopisima, 86 stručnih članaka i pedesetak enciklopedijskih tekstova. Radovi su mu objavljeni u Hrvatskoj, Austriji, Njemačkoj, Slovačkoj, Velikoj Britaniji, Italiji, Švicarskoj, Rusiji, Mađarskoj, Francuskoj, Australiji, Sloveniji, Srbiji, Belgiji i Grčkoj. Kao izlagač sudjelovao je na 39 znanstvenih skupova u Hrvatskoj, 3 u Jugoslaviji i 47 u inozemstvu (u Austriji, Njemačkoj, Mađarskoj, Italiji, Sloveniji, Francuskoj, Grčkoj, Bugarskoj, Rumunjskoj, Norveškoj, Kanadi, Australiji, Turskoj, Velikoj Britaniji, Slovačkoj, Švicarskoj i Bosni i Hercegovini). Bez referata sudjelovao je na 27 znanstvenih skupova u zemlji i inozemstvu.

Proletjevši bibliografski kroz četiri desetljeća njegova znanstvenog rada (2018. napunit će se točno 40 godina od objavljivanja prvog članka), očito je da Budakovi istraživački interesi obuhvaćaju širok vremenski raspon od kasne antike do 18. st. Iako je taj opus i tematski vrlo raznolik, može ga se podijeliti na nekoliko temeljnih područja. Prvo je područje svakako hrvatsko rano sred-njovjekovlje, i to poglavito pod vidikom društvene i gospodarske povijesti. Potom, tu je problem nastanka i oblikovanja rane hrvatske države (što, pak,

uključuje pitanja kristijanizacije, oblikovanja hrvatskog identiteta i društva). Sljedeća velika tema jest povijest gradova u kasnom srednjem vijeku, pri čemu se Nevenu Budaku mogu pripisati zasluge da je primjenom geografske metode Waltera Christallera na proučavanje centraliteta srednjovjekovnih gradova pridonio razvoju jednog ogranka hrvatske medievistike. Konačno, četvrta među tradicionalnim historiografskim temama od Budakova interesa bila je hrvatska ranonovovjekovna društvena i kulturna povijest. Uz ta velika područja, Neven Budak se u više navrata bavio razdobljem vlasti Anžuvina u hrvatskim zemljama. Konačno, može se reći da je među prvima u hrvatskoj historiografiji otvorio niz tema poput obiteljskih struktura, memorije i seksualnosti ostajući na tim područjima ipak, prema znamenitim riječima Francisa Bacona, češće *buccator* nego *bellator*. Počevši u 1990-ima, a kao plod razvijenih međunarodnih kontakata, Neven Budak se u više navrata vraćao svojim starim područjima zanimanja preoblikujući ranije zaključke u skladu s novijim metodološkim tendencijama u međunarodnoj historiografiji i prilagođavajući njihovo izlaganje stranoj publici. U najnovijim se radovima bavi obnovom političkih i kulturnih aktivnosti na istočnojadranskoj obali krajem 8. i početkom 9. st. te „uporabom i zloporabom“ srednjeg vijeka u suvremenosti.

Za svoj znanstveni rad Neven Budak je tijekom proteklih desetljeća više puta bio nagrađivan. Za rad u katalogu *Renesansa u Hrvatskoj* (2004.) nagrađen je *Medaljom Filozofskog fakulteta* za 2005. Dvije godine kasnije (2007.) dobio je *Veliki počasni križ zemlje Gradišće/Burgenland* za održavanje dugogodišnje suradnje austrijskih, mađarskih, slovenskih i hrvatskih povjesničara. Godine 2008. primio je *Nagradu Grada Zagreba*. Godine 2013. nagrađen je Posebnim priznanjem Rektora Sveučilišta u Zagrebu, a 2015. dobio je nagradu „Vjekoslav Klaić“ *Hrvatskog nacionalnog odbora za povijesne znanosti i Društva za hrvatsku povjesnicu* za popularizaciju povijesne znanosti. Počasni je član Međunarodne komisije za povijest gradova (2014.) i Hrvatskog antropološkog društva (2017.)

Kao vješt organizator i sposoban voditelj, Neven Budak vodio je niz znanstvenih projekata. Bio je voditelj projekta *Povijest Dubrovnika* (za Ministarstvo znanosti RH), *Hrvati u Beču 1790.-1918.* (za Ministarstvo znanosti i istraživanja Republike Austrije), *Hrvatska i Srednja Europa u srednjem vijeku* (za Ministarstvo znanosti i tehnologije RH) i *Monumenta medievialia varia* (za Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta RH) te koordinator projekta *South-East Europe Textbook Network* Instituta Georg Eckert iz Braunschweiga i Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Sudjelovao je na projektu *Historiografija u Jugoistočnoj Europi poslije socijalizma* austrijskog Ministarstva obrazovanja, znanosti i kulture, a u organizaciji Sveučilišta u Grazu. Suradivao je na projektima *Temeljni dokumenti hrvatske povijesti* i *Hrvatska historiografija u 20. stoljeću* (pri Ministarstvu znanosti, obrazovanja i sporta RH).

Sudjelovao je kao pokretač i glavni urednik u stvaranju i uređivanju inovativna časopisa za povijest svakodnevnice *OTIVM*. Trenutačno je član uredništva ili savjeta časopisa *Studia Slavica et Balkanica Petropolitana* (Petrograd), *The Hungarian Historical Review* (Budimpešta), *Studia historica slovenica* (Maribor), *Meridijani* (Samobor), *Podravina* (Koprivnica), *Historia varasdiensis. Časopis za varaždinsku povjesnicu* (Varaždin) i *Acta medico-historica adriatica* (Rijeka). Bio je član redakcije časopisa *Radovi Zavoda za hrvatsku povijest* i član savjeta *Österreichische Osthefte* (Beč), *Jahrbücher für Geschichte und Kultur Südosteuropas* (München) i *Österreichische Zeitschrift für Geschichtswissenschaft* (Beč). Bio je urednik za hrvatsku povijest srednjeg vijeka *Hrvatske enciklopedije* od 4. do 11. sveska.

Značenje uspostavljanja mreže odnosa s nizom međunarodnih institucija i pojedinaca nešto je teže izmjeriti i vrednovati od pregleda objavljenih radova, no upravo taj aspekt akademske karijere Nevena Budaka zaslužuje osobitu pozornost. Naime, kao dobitnik više međunarodnih stipendija, bio je među rijetkim (tada mlađim) znanstvenicima s područja tadašnje SFRJ koji su duže boravili u inozemstvu uspostavljajući kontakte i započinjući intenzivnu međunarodnu suradnju. Tijekom 1986. boravio je na šestomjesečnoj stipendiji Ministarstva znanosti i istraživanja Republike Austrije. Uz potporu stipendije švedske Vlade, boravio je 1988. dva tjedna na sveučilištima u Stockholmu, Uppsali i Lundu. Austrijski institut za Istočnu i Jugoistočnu Europu omogućio mu je 1988. dvotjedni boravak u Beču. Tijekom 1991. koristio se jednomjesečnom stipendijom Zemaljske vlade Štajerske i stipendijom *Konstantin Jireček* Austrijskog instituta za Istočnu i Jugoistočnu Europu. Godine 1993./1994. boravio je kao stipendist Zaklade Alexander von Humboldt na Institutu za komparativnu povijest gradova pri Wilhelmovu sveučilištu u Münsteru. Dvije godine kasnije (1996.) dodijeljena mu je dvomjesečna stipendija Max-Planck instituta u Göttingenu. Konačno, 2005., uz potporu Zaklade Alexander von Humboldt, bio je na studijskom boravku na Herder-Institutu u Marburgu. U kategoriju međunarodne suradnje i boravaka u inozemstvu svakako treba uvrstiti njegovo sudjelovanje u nastavi na Srednjoeuropskom sveučilištu u Budimpešti.

Zalažući se za što intenzivnije uključivanje hrvatskih studenata u međunarodne znanstvene i stručne krugove, preporukama i traženjem novčanih sredstava pomagao je odlaske studenata na znanstvene skupove i usavršavanje u inozemstvo. Njegova su nastojanja na izgradnji međunarodne mreže suradnje osobito vidljiva u usmjeravanju niza hrvatskih studenata na poslijediplomske studije pri Srednjoeuropskom sveučilištu u Budimpešti. Dragocjeni su plodovi te suradnje za hrvatsku historiografiju već uočljivi u otvaranju niza novih područja istraživanja, uvođenju metodoloških inovacija u hrvatsku medievistiku, kao i općenito snažnijem izlasku hrvatskih medievista na međunarodnu akademsku scenu. Kao jedan od vidljivih plodova razvoja medievistike može se navesti i intenziviranje hagiografskih istra-

živanja u okrilju hrvatskog hagiografskog društva *Hagiotheca* osnovanog 2004. godine, čije je aktivnosti – od organiziranja međunarodnih znanstvenih skupova do izdavaštva – prof. Budak često i svesrdno podržavao.

Kao što je već navedeno, Neven Budak nastavnik je na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu od 1983. Uz redovite obveze na matičnom fakultetu, tri je godine održavao nastavu na Odsjeku za povijest Pedagoškog fakulteta u Puli, Sveučilišta u Rijeci, a 1997./1998. i na Pedagoškom fakultetu u Osijeku. Pet godina održavao je nastavu na studiju povijesti na Sveučilištu u Splitu. Od akademske godine 2016./2017. drži nastavu na studiju povijesti Sveučilišta u Dubrovniku. Jednu je godinu sudjelovao u seminaru na Institutu za povijest Wilhelmsva sveučilišta u Münsteru.

Od 1992. uključen je u poslijediplomsku nastavu na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Od 2006. voditelj je interdisciplinarnog doktorskog studija Mediievistike na istom fakultetu. Sudjelovao je i u poslijediplomskom studiju povijesti na Sveučilištu u Ljubljani, na poslijediplomskom studiju povijesti umjetnosti na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, na poslijediplomskom studiju zaštite graditeljske baštine na Arhitektonskom fakultetu u Zagrebu te na doktorskome studiju *Povijest stanovništva* u Dubrovniku. Kao što je već spomenuto, gotovo od samih početaka i uspostave Srednjoeuropskog sveučilišta u Budimpešti bio je uključen u nastavu na Odsjeku za srednjovjekovne studije. Na tom je studiju devet godina predavao urbanu i socijalnu povijest, s osobitim naglaskom na onu hrvatsku. Pet godina sudjelovao je i u nastavi na poslijediplomskom programu *Jugoistočnoeuropski studiji kolegijem Jugoistočna Europa: susretište civilizacija* na istom sveučilištu.

Osim stalnog angažmana na Srednjoeuropskom sveučilištu, u više je prigoda držao predavanja na sveučilištima u Łodzu, Grazu (Karl-Franzens-Universität), Beču, Ljubljani, Budimpešti (Central European University), Augsburgu, Montrealu (McGill), Tokiju (Waseda), Nottinghamu (University of Nottingham), Dublinu (Trinity College), Blagoevgradu (Jugozapadno sveučilište), Kielu (Christian Albrecht Universität) i Leipzigu (Geisteswissenschaftliches Zentrum Geschichte und Kultur Ostmitteleuropas an der Universität Leipzig), a izvan sveučilišta u Rimu, Bonnu, Düsseldorfu, Eisenstadtu, Münsteru, Ljubljani i Grazu. Dvije je godine (1992. i 1993.) vodio *Ljetnu i zimsku školu hrvatskog jezika i kulture* Sveučilišta u Zagrebu.

Uz znanstveno istraživanje i nastavničke aktivnosti, Neven Budak obavljao je niz službi na Filozofskom fakultetu i zagrebačkom Sveučilištu. Bio je pročelnik Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta u Zagrebu (od 1. 10. 1994. do 30. 9. 1998.). Godine 2000. bio je izabran, a 2002. reizabran za dekana Filozofskog fakulteta u Zagrebu (dužnost je obnašao do 30. 9. 2004.). U više je navrata bio član Senata Sveučilišta u Zagrebu i član njegovih Vijeća područja društvenih i humanističkih znanosti, kao i član raznih drugih sveučilišnih tijela: Odbora za

statut, Odbora za studente s invaliditetom, Odbora za doktorske studije i Odbora za istraživanje.

Neven Budak bio je aktivan sudionik i pokretač niza inicijativa, među kojima osobito vrijedi naglasiti pokretanje inicijative za osnivanje Povijesnog društva *Otivism*, čiji je predsjednik bio od osnutka 1992. do 1996. Od 1996. do 1998. i od 2010. do danas član je predsjedništva Hrvatskog nacionalnog odbora za povijesne znanosti, a od 1999. do 2010. bio je predsjednik istog tijela. Istovremeno (od 1995. do 2008.) bio je predstavnik Hrvatske u organizacijskom odboru Međunarodnog kulturnopovijesnog simpozija Mogersdorf. Od 2004. član je Međunarodne komisije za povijest gradova.

Tijekom posljednjeg se desetljeća osobito angažirao u raznim inicijativama i institucijama povezanim s reformom visokog školstva i znanosti. Od 2009. do 2013. bio je član Nacionalnog odbora za visoko obrazovanje. Od 2012. do 2015. bio je posebni savjetnik za znanost Predsjednika Vlade Republike Hrvatske. Godine 2012. Izabran je za člana radne skupine za izradu Smjernica za izradu Strategije odgoja, obrazovanja, znanosti i tehnologije (HAZU – MZOS), da bi od 2012. do 2014. bio je predsjednik Nacionalnog operativnog tijela za izradu Strategije obrazovanja, znanosti i tehnologije. Nakon toga (od 2014. do 2017.) bio je predsjednik Posebnog stručnog povjerenstva za provedbu Strategije obrazovanja, znanosti i tehnologije. Pod njegovim je vodstvom izrađena Strategija i osmišljen projekt za njezinu provedbu pod imenom „Nove boje znanja“ (u tom je okviru uredio i knjigu *Nove boje znanja*, Zagreb, 2015.).

Aktivan i na područjima više ili manje povezanim s njegovom akademskom karijerom, Neven Budak je, među ostalim, bio član ravnateljstva Hrvatskog povijesnog muzeja (od 1996. do 1999.), a potom i predsjednik istog ravnateljstva (od 2003. do 2007.). Od 2013. do 2016. bio je član Uprave projekta Hrvatskog povijesnog muzeja. Navodeći članstvo u srodnim institucijama, valja spomenuti i članstvo ravnateljstva Hrvatskog leksikografskog zavoda „Miroslav Krleža“ (2013. do 2017.), članstvo u Upravnom odboru Centra za ljudska prava (od 2003. do 2005.) te članstvo u radnoj skupini Odbora za imenovanje naselja, ulica i trgova Gradske skupštine Grada Zagreba (od 2006. do 2017.).

Nastojeći popularizirati povijesnu znanost i njezine novije rezultate, Neven Budak objavljivao je razne tekstove i intervjue u novinama (*Danas*, *Oko*, *Duga*, *Vjesnik*, *Dom*, *Plavi vjesnik*, *Vikend*, *Zarez*, *Vijenac*, *Hrvatsko slovo*, *Novi list*, *Slobodna Dalmacija*, *Večernji list*, *Vox*, *Jutarnji list*, *Globus*, *Feral Tribune*, *Nacional*) te pisao scenarije za desetak obrazovnih filmova i sudjelovao u pripremi niza televizijskih i radijskih emisija. Radio je kao glavni savjetnik na seriji Hrvatske televizije *Hrvatski kraljevi*, koja je emitirana krajem 2011., a sada je glavni savjetnik na seriji o senjskim uskocima. Autor je i knjige *Knezovi, kraljevi, biskupi – slike iz davne hrvatske prošlosti* (Zagreb 1995, 1999², 2013³), u kojoj je nastojao

na popularan način prikazati pojedine odsječke hrvatske ranosrednjovjekovne povijesti, ali i upozoriti na njihova novija znanstvena tumačenja. Kao nastavak tog rada objavio je 2012. u izdanju *Večernjeg lista* seriju od pet knjižica pod naslovom *Hrvatski vladari*. Od 2003. do 2005. pisao je kolumnu u *Večernjem listu*, komentirajući aktualnu situaciju u Hrvatskoj, a ondje objavljene članke skupio je u knjizi *Što nam se događa?* (Zagreb: Srednja Europa, 2006).

BIBLIOGRAFIJA¹

1978.

„Ante Starčević i pitanje Bosne“, *Godišnjak Društva istoričara Vojvodine* (1978), 137-140.

1984.

„Obsidio Jadrensis kao povijesno i književno djelo naše rane renesanse“, *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru* 23 (1983-1984), 133-138.

„Pregled literature i objavljenih izvora o problemu serva i famula u srednjovjekovnim društvima na istočnom Jadranu“, *Radovi Instituta za hrvatsku povijest* 17 (1984), 5-34.

„Struktura i uloga obitelji serva i famula u komunalnim društvima na istočnom Jadranu“, *Starohrvatska prosvjeta*, ser. III, 14 (1984), 347-360.

„Trgovina radnom snagom na istočnom Jadranu – razvoj i značaj“, *Historijski zbornik* 37 (1984), 105-138.

1985.

„Oslobađanje serva i ancila i napuštanje upotrebe njihove radne snage“, *Historijski zbornik* 38 (1985), 115-130.

„Servi i famuli – primjer isključivanja i marginalizacije u našim komunalnim društvima“, *Radovi Instituta za hrvatsku povijest* 18 (1985), 249-255.

„Historiografska primjena termina servus i famulus“, *Latina et Graeca* 25 (1985), 11-15.

„Servi ranog srednjeg vijeka u Hrvatskoj i Dalmaciji“, *Starohrvatska prosvjeta*, ser. III, 15 (1985), 255-268.

1986.

Budak, Neven – Ivo Goldstein – Bruna Kuntić-Makvić – Miroslav Kurelac, „Bilješke uz I knjigu O kraljevstvu Dalmacije i Hrvatske Ivana Lučića“, Zagreb: Latina et Graeca, 1986, 373-428.

„Prilog valorizaciji humsko-dukljanskog kulturnog područja u prvim fazama njegova razvitka (do 12. st.)“, *Starohrvatska prosvjeta*, ser. III, 16 (1986), 125-139.

„Pravni položaj serva i famula u komunalnim društvima na istočnom Jadranu“, *Radovi Instituta za hrvatsku povijest* 19 (1986), 51-68.

1987.

„Neki elementi demografsko-ekonomskog razvoja i prostorne organizacije otoka Raba od XI. do kraja XIII. stoljeća“, u: *Rapski zbornik*, Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, 1987, 193-198.

¹ U popis literature nisu uključeni brojni prikazi i recenzije, enciklopedijske jedinice te uredništva knjiga drugih autora.

1988.

„U sukobu s javnim moralom. Primjeri iz seksualnog života Varaždinaca u 16. stoljeću“, *Radovi Zavoda za hrvatsku povijest* 21 (1988), 121-130.

1989.

„Uloga bihačke komune u obrani granice“, u: *Vojne krajine u jugoslovenskim zemljama u novom veku do Karlovačkog mira 1699*, Beograd, 1989, 47-54 (isti tekst u: *Historijski zbornik* 42 (1989), 163-170)

„Ivan od Paližne, prior vranski, vitez reda Sv. Ivana“, *Historijski zbornik* 42 (1989), 57-70.

1990.

„Die südslawischen Ethnogenesen an der östlichen Adriaküste im frühen Mittelalter“, u: *Typen der Ethnogenese unter besonderer Berücksichtigung der Bayern*, Herwig Wolfram – Walter Pohl (ur.), Teil I (Wien 1990), 129-136.

„Neki elementi ranosrednjovjekovnog društvenog razvoja Hrvatske na primjerima kartulara sv. Ivana Biogradskog“, *Biogradski zbornik* I (1990), 373-380.

1991.

„Hrvatska hodočašća u Aachen“, *Radovi Zavoda za hrvatsku povijest* 24 (1991), 15-20.

„Dva izvještaja zanimljiva za povijest našeg iseljeništva u SAD i Kanadi iz 1913. i 1924. godine“, *Radovi Zavoda za hrvatsku povijest* 24 (1991), 237-260.

1992.

„Budući da smo htjeli u Zagrebu na brdu Gradecu sagraditi slobodni grad..., Rađanje Gradeca – okolnosti, poticaji, slijed“, u: *Zlatna bula 1242-1992*, Zlatko Stubić (ur.), Zagreb 1992, 21-32.

„Der soziale Wandel im nordwestlichen Kroatien im 16. Jahrhundert“, u: Andreas Baumkircher – Erben und Nachfolger (ur.), *Wissenschaftliche Arbeiten aus dem Burgenland* 88 (1992) 343-351.

„Križevci u srednjem vijeku“, *Historijski zbornik* 45 (1992), 169-178.

„Jedan nepoznati hrvatski toponim u zapadnoj Njemačkoj“, *Historijski zbornik* 45 (1992), 105-109.

„Pogranična gradska naselja sjeverne Hrvatske u 17. stoljeću“, *Radovi Zavoda za hrvatsku povijest* 25 (1992), 27-38.

1993.

„Frühes Christentum in Kroatien“, u: Günther Hödl – Johannes Grabmayer (ur.), *Karantien und der Alpen-Adria-Raum im Frühmittelalter*, Wien – Köln – Weimar: Böhlau Verlag, 1993, 223-234.

„Križevci – društveni i privredni razvoj do sredine 19. stoljeća“, u: *Križevci i križevačka regija*, Žarko Domljan (ur.), Zagreb: Institut za povijest umjetnosti, 1993.

„Gradec u kasnom srednjem vijeku“, u: *Zagrebački Gradec 1242-1850*, Ivan Kampuš (ur.), Zagreb: Grad Zagreb, 1993, 85-90.

„Sexualität und Rechtsbruch in Varaždin. Eine Fallstudie“, u: Daniela Erlach, Markus Reisenleitner – Karl Vocelka (ur.), *Privatisierung der Triebe? Sexualität in der Frühen Neuzeit*, Frankfurt/M.: Peter Lang, 1993, 305-319.

„Hrvatska u vrijeme Trpimira“, *Kaštelanski zbornik* 3 (1993), 58-63.

1994.

Gradovi Varaždinske županije u srednjem vijeku, Zagreb – Koprivnica: Dr. Feletar 1994.
Prva stoljeća Hrvatske, Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada, 1994.

„Kroaten in Wien seit dem Mittelalter bis 1918“, u: *Grenzloses Österreich* (Wien 1994), 148-151.

„Rudnik u Rudama kraj Samobora od XV. do kraja XVII. stoljeća“, *Radovi Zavoda za hrvatsku povijest* 27 (1994), 75-97.

„Sisak u ranom srednjem vijeku“, *Radovi Zavoda za hrvatsku povijest* 27 (1994), 171-174.

1995.

Budak, Neven – Peter Jordan – Walter Lukan – Petra Moissi (ur.), *Kroatien. Landeskunde – Geschichte – Kultur – Politik – Wirtschaft – Recht; Österreichische Osthefte* 37/2, Beč – Köln – Weimar: Böhlau Verlag, 1995.

Budak, Neven (ur.) *Etnogeneza Hrvata*, Zagreb: Nakladni zavod Matice hrvatske, 1995.

„Gradske oligarhije u 17. stoljeću u sjeverozapadnoj Hrvatskoj“, u: *Međunarodni kulturnopovijesni simpozij „Mogersdorf 1988“* (Zagreb 1995), 89-109.

„Die Entwicklung städtischer Siedlungen in der nordwestkroatischen Gespanschaft Varaždin im Mittelalter“, u: Neven Budak – Peter Jordan – Walter Lukan – Petra Moissi (ur.), *Kroatien. Landeskunde – Geschichte – Kultur – Politik – Wirtschaft – Recht; Österreichische Osthefte* 37/2, Beč – Köln – Weimar: Böhlau Verlag, 1995, 379-390.

„Tumačenje podrijetla i najstarije povijesti Hrvata u djelima srednjovjekovnih pisaca“, u: Neven Budak (ur.), *Etnogeneza Hrvata*, Zagreb: Nakladni zavod Matice hrvatske, 1995, 73-78. („The origin and the Oldest Croatian History in the Works of Medieval Writers“, 206-208)

„I fiorentini nella Slavonia e nella Croazia nei secoli XIV e XV“, *Archivio storico Italiano* CLIII (1995), N. 566 – Disp. IV, 681-695.

1996.

„Kako je hrvatski rob mogao postati mletački patricij ili neke vijesti o ranim hrvatsko-mletačkim trgovačkim i drugim vezama (11.-13. st.)“, u: *Spomenica Ljube Bobana*, Mira Kolar Dimitrijević (ur.), Zagreb: Zavod za hrvatsku povijest, 1996, 73-84.

Budak, Neven – Karolina Kanižaj – Svjetlana Vorel, „Kolonije stranaca na Gradecu u 14. stoljeću“, u: *Arheološka istraživanja u Zagrebu i zagrebačkoj regiji i Arheologija i obnova*, Izdanja Hrvatskog arheološkog društva 17, Zagreb: Hrvatsko arheološko društvo, 1996, 79-83.

„Im Mittelalter: Kroatische Wallfahrten nach Aachen“, *Smotra – Rundschau, Zeitschrift der Kroatisch-deutschen Gesellschaft für kulturelle, wissenschaftliche und wirtschaftliche Zusammenarbeit II* (1996), Hft. 3-4, 29-33.

1997.

Budak, Neven – Vladimir Posavec, *Rađanje suvremene Hrvatske i Europe od seobe naroda do apsolutizma: udžbenik povijesti za 6. razred osnovne škole*, Zagreb: Profil International, 1997. (drugo, izmijenjeno izdanje 1998, daljnja izdanja 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004)

Posavec, Vladimir – Neven Budak, *Povijesna čitanka za šesti razred osnovne škole*, Zagreb: Profil international, 1997.

„Pokrštavanje Hrvata i neki problemi crkvene organizacije“, u: Miljenko Jurković – Tugomir Lukšić (ur.), *Rađanje prvog hrvatskog kulturnog pejzaža*, Zagreb: Nakladni zavod Matice hrvatske, 1997, 127-136.

„Hrvatska društva u 11. stoljeću“, u: Ivo Goldstein (ur.), *Zvonimir, kralj hrvatski*, Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti – Zavod za hrvatsku povijest, 1997, 207-212.

„Sabori u ranome srednjem vijeku“, u: Ela Jurdana (ur.), *Slava Saboru. Katalog izložbe*, Zagreb: Hrvatski povijesni muzej, 1997, 11-13.

„Croats between Franks and Byzantium“, *Hortus artium medievalium* 3 (1997), 15-22.

„Urban elites in Dalmatia in the fourteenth and fifteenth centuries“, u: Michele Pietro Ghezzi (ur.), *Città e sistema adriatico alla fine del medioevo. Bilancio degli studi e prospettive di ricerca, Atti e memorie della Società dalmata di storia patria*, vol. XXVI (1997), 181-199; (isti tekst na talijanskom u: „Elites cittadine in Dalmazia nel tre- e quattrocento“, 161-180).

1998.

„Drei Zentralstädte in Dalmatien: Salona, Zadar, Split“, u: Harald Heppner (ur.), *Hauptstädte zwischen Save, Bosporus und Dnjepr*, Wien – Köln – Weimar: Böhlau Verlag, 1998, 101-123.

1999.

„Was the cult of St. Bartholomew a royal option in early Medieval Croatia?“, u: Balázs Nagy – Marcell Sebök (ur.), ... *The Man of Many Devices, Who Wandered Full Many Ways...*, Festschrift in Honor of János M. Bak, Budapest: CEU Press, 1999, 241-249.

„Anali u hrvatskoj historiografiji. Borba za modernizaciju povijesne znanosti“, u: *Zbornik Mirjane Gross*, Zagreb: Zavod za hrvatsku povijest, 1999, 459-467.

„Etničnost i povijest“, u: Emil Heršak (ur.), *Etničnost i povijest*, Zagreb 1999, 11-24.

„Diplomacija – politika pregovaranja i sporazumijevanja u hrvatskom ranom srednjovjekovlju“, u: *Zbornik Diplomatske akademije IV/2*, 1999, 13-25.

„Die Gegenreformation in Kroatien“, u: *Reformation und Gegenreformation im pannonischen Raum*, Wissenschaftliche Arbeiten aus dem Burgenland 102, Eisenstadt: 1999, 353-363.

2000.

Budak, Neven – Božena Vranješ-Šoljan (ur.), *Verfestigungen und Änderungen der ethnischen Strukturen im pannonischen Raum von 1526-1790*, Internationales kulturhistorisches Symposium Mogersdorf 1997, vol. 28, Zagreb 2000.

„Der Einfluss der Migrationen auf die Veränderung der ethnischen Selbstidentifikation im Raum des Mittelalterlichen Slawoniens“, u: Neven Budak – Božena Vranješ-Šoljan (ur.), *Verfestigungen und Änderungen der ethnischen Strukturen im pannonischen Raum von 1526-1790*, Internationales kulturhistorisches Symposium Mogersdorf 1997, vol. 28, Zagreb: Zavod za hrvatsku povijest, 2000, 5-21.

„Slavery in Late Medieval Dalmatia/Croatia: Labour, Legal Status, Integration“, u: *Mélanges de l'École française de Rome, Moyen Ag*, 112.2 (2000), 745-760.

„Liturgical Memory in Croatia and Dalmatia Around the Year 1000“, *Hortus artium medievalium* 6, 2000, 135-142. (isti tekst: „Memorija u Hrvatskoj i Dalmaciji u 10. i 11. st.“, *Riječki teološki časopis* 12/1, 2004, 3-18)

2001.

Karlo Veliki. Karolinzi i Hrvati, Scientillae Stephano Gunjaca dicatae vol. 5, Split: Muzej hrvatskih arheoloških spomenika, 2001.

Budak, Neven – Marija Mogorović Crljenko, *Povijest. Udžbenik povijesti za šesti razred osnovne škole*, Zagreb: Profil International, 2001. (daljnja izdanja 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, izmijenjeno izdanje 2007)

Mogorović Crljenko, Marija – Neven Budak, *Povijest. Radna bilježnica povijesti za šesti razred osnovne škole*, Zagreb: Profil International, 2001. (daljnja izdanja 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, izmijenjeno izdanje 2007).

„Habsburzi i Hrvati“, *Kolo* 12/3 (2002): 251-352.

Budak, Neven – Miljenko Jurković, „Les Anjou et les territoires croates“, u: *L'Europe des Anjou. Aventure des princes angevins du XIIIe au XVe siècle*, Paris: Somogy, 2001, 205-219.

2002.

Budak, Neven – Mario Strecha – Željko Krušelj (ur.), *Habsburzi i Hrvati*, Zagreb: Srednja Europa, 2003 (isti tekst u: „Habsburzi i Hrvati“, *Kolo* 12/3 (2002): 251-352.

„Slavic ethnogenesis in modern Northern Croatia“, u: Rajko Bratož (ur.), *Slovenija in sosednje dežele med antiko in karolinško dobo. Začetki slovenske etnogeneze*, vol. I, Ljubljana: Narodni muzej Slovenije, 2002, 395-401.

„Der ungarische Staat und die Kroaten“, u: Ferenc Glatz (ur.), *Die ungarische Staatsbildung und Ostmitteleuropa, Begegnungen – Schriftenreihe des Europa Institutes Budapest*, Budapest 2002, 221-228 (isti tekst: „Horvátok és magyarok“, *Historia* 5-6 (2001), www.historia.hu/archivum/2001/010506budak.htm)

2003.

- Budak, Neven – Miljenko Jurković, „La politique adriatique des Angevins“, u: *Les Princes angevins du XIIIe au XVe siecle. Un destin européen*, Noël-Yves Tonnerre – Élisabeth Verry (ur.), Rennes: Presse universitaire, 2003, 203-217.
- „Ricerca storica e redazione dei libri di testo nella entità statale nata dalla Jugoslavia socialista“, u: Falk Pingel (ur.): *Insegnare l'Europa. Concetti e rappresentazioni nei libri di testo europei*, Torino: Edizioni Fondazione Giovanni Agnelli, 2003, 463-478.
- „Hrvati u ranom srednjem vijeku“, „Polaganje temelja Kraljevstva Hrvatske i Dalmacije“, „Hrvatski društveni razvoj u ranom srednjem vijeku“, u: *Povijest Hrvata, knj. I, Srednji vijek*, Franjo Šanjek – Franko Mirošević (ur.), Zagreb: Školska knjiga, 2003, 49-79, 84-113, 135-144.
- „The Coming of Ferdinand Hapsburg to the Croatian Throne“, u: *Croatian Studies Review* 2, 2002/2003, 135-155.
- „Städtische Kultur in nordwestlichen Kroatien im 16. Jahrhundert“, *Studia historica slovenica* 3/1 (2003), 29-39 (isti tekst na mađarskom: „Városi kultúra északnyugathorvátországban a 16. században?“, u: László Mayer – György Tilcsik (ur.), *Egy emberöltő Kőszeg szabad királyi város levéltárában, Tanulmányok Bariska István 60. születésnapjára*, Szombathely: Különlenyomat, 2003, 71-80.

2004.

- Budak, Neven – Kristina Milković (ur.), *Leksikon Hrvatskog nacionalnog odbora za povijesne znanosti*, Zagreb: FF Press, 2004.
- „La Croatie entre les Luxembourg et les Habsbourg (1400-1600)“, u: Alain Erlande-Brandenburg – Miljenko Jurković (ur.), *La Renaissance en Croatie*, Paris – Zagreb: Réunion des Musées Nationaux – Galerija Klovićevi dvori, 2004, 23-45.
- „Post-socijalist historiography in Croatia since 1990“, u: Ulf Brunnbauer (ur.), *(Re) Writing History. Historiography in Southeast Europe after Socialism*, Münster: LIT Verlag, 2004, 128-164.
- „Zagrebački biskup Stjepan II., suvremenik Tome Arhiđakona“, u: Mirjana Matijević-Sokol – Olga Perić (ur.), *Toma Arhiđakon i njegovo doba*, Zbornik radova, Split: Književni krug, 2004, 153-158.
- „Memorija u Hrvatskoj i Dalmaciji u 10. i 11. st.“, *Riječki teološki časopis* 12/1 (2004), 3-18. (izvorno: „Liturgical Memory in Croatia and Dalmatia Around the Year 1000“, *Hortus artium medievalium* 6 (2000), 135-142.)
- „Hrvatska i europske integracije u ranome srednjem vijeku“, *Historijski zbornik* 56-57 (2003-2004), 119-123.

2005.

- Budak, Neven (ur.), *Raukarov zbornik. Zbornik u čast Tomislava Raukara*, Zagreb: FF-press, 2005.
- „Sretan je Rab“, u: Mario Bošnjak (ur.), *Otok Rab*, Biseri Jadrana, Zagreb: Fabra, 2004 (2005), 12-20.

„Javna vlast i javnost u srednjovjekovnim komunama jugoistočne Europe“, u: Neven Budak (ur.), *Raukarov zbornik*, Zagreb: FF press, 2005, 565-586.

„Die Adria von Justinian bis zur Venezianischen Republik – Wandlungen der Verkehrsrichtungen“, u: *Saeculum. Jahrbuch für Universalgeschichte* 56 (2005), 2. Halbband, 199-213.

2006.

Budak, Neven – Tomislav Raukar, *Hrvatska povijest srednjeg vijeka*, Zagreb: Školska knjiga, 2006.

„Urban Development of Rab – a Hypothesis“, *Hortus artium medievalium* 12 (2006), 123-135.

2007.

Budak, Neven (ur.) *Croatica – hrvatski prinosi svjetskoj baštini*, sv. I i II, Zagreb: Profil International, 2007.

Hrvatska i Slavonija u ranome novom vijeku, Hrvatska povijest u ranome novom vijeku, sv. I, Zagreb: Leykam International, 2007.

„Foundations and Donations as a Link Between Croatia and Dalmatia in the Early Middle Ages (9th – 11th C.)“, *Jahrbücher für Geschichte Osteuropas* 55 (2007), sv. 4, 483-490.

2008.

„Identities in Early Medieval Dalmatia (7th – 11th c.)“, u: *Franks, Northmen and Slavs: Identities and State Formation in Early Medieval Europe*, ur. Ildar Garipzanov – Patrick Geary – Przemysław Urbanczyk, Brepols, series *Cursor mundi*, volume 5, 2008, 223-241.

„Povijesni okvir“ (‘The Historic Frame’), u: Jasminka Poklečki Stošić (ur.), *Stećci, Exhibition catalogue*, Zagreb: Galerija Klovićevi dvori, 2008, 30-42.

„Croatia and European Integrations in the Early Middle Ages“, *Croatian Studies Review* 5 (2008), 19-24.

2009.

„Slavonski korifeji hrvatske historiografije – Vjekoslav Klaić i Ferdo Šišić“, u: Božo Biškupić (gl. ur.), *Slavonija, Baranja i Srijem. Vrela europske civilizacije*, sv. 1, Zagreb: Ministarstvo kulture Republike Hrvatske – Galerija Klovićevi dvori, 2009, 465-467.

„Using the Middle Ages in Modern-day Croatia“, u: János M. Bak – Jörg Jarnut – Pierre Monet – Bernd Schneidmüller (ur.), *Gebrauch und Missbrauch des Mittelalters, 19.-21. Jahrhundert; Uses and Abuses of the Middle Ages: 19th – 21st Century; Usages et Mésusages du Moyen Age du XIXe au XXIe siècle*, München: Wilhelm Fink, 2009, 241-262.

„Varaždin – od postanka do „zlatnog doba“, u: Miroslav Šicel – Slobodan Kaštela (ur.), *800 godina slobodnog kraljevskog grada Varaždina 1209. – 2009.*, Zagreb – Varaždin: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, 2009, 1-8.

2010.

Budak, Neven (ur.) *Hrvatski sabor*, Zagreb: Leykam international, 2010.

Budak, Neven (ur.) *Towns and Communication*, vol. I, *Communication in Towns*, Zagreb: Leykam international, 2010.

2011.

Budak, Neven (ur.) *Istarski sabor – La Dieta istriana*, Poreč – Zagreb: Zavičajni muzej Poreštine – Humaniora, 2011.

„Hrvatski identitet i povijest“, u: Valentina Blaženka Mandarić – Ružica Razum (ur.), *Identitet kao odgojno-obrazovna vrijednost*, Zagreb: Glas Koncila, 2011, 105-120.

„O novopronađenom natpisu s imenom kraljice Domaslave iz crkve sv. Vida na Klisu“, *Historijski zbornik* 64/2 (2011), 317-320.

2012.

„Furta sacra et inventio traditionis. Je li doista postojao kontinuitet između Salonitanske i Splitske biskupije?, Miljenko Jurković – Ante Milošević (ur.), *Munuscula in honorem Željko Rapanić*, Zagreb – Motovun – Split: Međunarodni istraživački centar za kasnu antiku i srednji vijek, 2012, 157-179.

2013.

„Historia Salonitana and Historia Salonitana Maior: a contribution to the debate about the relation of the two texts“, Mirna Willer – Marijana Tomić (ur.), *Summer School in the Study of Historical Manuscripts*, Zadar: Sveučilište u Zadru, 2013, 101-131.

„Mi smo budućnost prošlosti’: Josip Matasović i Povijesno društvo ‘Otium’“, Suzana Leček (ur.), *Josip Matasović i paradigma kulturne povijesti*, Slavonski Brod – Zagreb: Hrvatski institut za povijest, Podružnica za povijest Slavonije, Srijema i Baranje – Hrvatski državni arhiv – Društvo za hrvatsku povjesnicu, 2013, 111-127.

2014.

„On Syropoulos’ Dalmatian and Istrian Route“, u: Fotini Kondyli – Vera Andriopoulou – Erini Panou – Mary B. Cunningham (ur.), *Sylvester Syropoulos on Politics and Culture in the Fifteenth-Century Mediterranean*, *Birmingham Byzantine and ottoman Studies*, Vol. 16, Farnham: Ashgate, 2014, 155-173.

„Slavery in Renaissance Croatia. Reality and Fiction“, u: Stefan Hans – Juliane Schiel (ur.), *Mediterranean Slavery Revisited (500-1800) – Neue Perspektiven auf mediterrane Sklaverei (500-1800)*, Zürich: Chronos, 2014, 75-96.

„Putovanje Ivana VIII. Paleologa i patrijarha Josipa II. duž istočne jadranske obale“, u: Ivan Basić – Marko Rimac (ur.), *Spalatumque dedit ortum. Zbornik povodom desete godišnjice Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta u Splitu*, Split: Filozofski fakultet u Splitu, Odsjek za povijest, 2014, 273-281.

„Nada Klaić i problem porijekla i dolaska Hrvata“, u: Tomislav Galović – Damir Agičić (ur.), *Nada Klaić i njezin znanstveni i nastavni doprinos razvoju hrvatske historiografije*, Zagreb: FF Press, 2014, 113-132.

„Hrvatska i Bizant u 10. stoljeću“, *Tabula* 12 (2014), 51-63.

2015.

„Early medieval boundaries in Dalmatia/Croatia (8th–11th centuries)“, u: Orsolya Heinrich-Tamáská – Hajnalka Herold – Péter Straub – Tivadar Vida (ur.), *„Castellum, civitas, urbs“: Zentren und Eliten im frühmittelalterlichen Ostmitteleuropa*, Budapest – Leipzig – Keszthely – Rahden/Westf.: Marie Leidorf, 2015, 35-44.

„Kroaten in Wien bis zum Ende des 18. Jahrhunderts“, u: Iskra Iveljić (ur.), *The Entangled Histories of Vienna, Zagreb and Budapest (18th-20th Century)*, Zagreb: FF Press, 2015, 435-456.

„Razvitak hrvatskog etničkog identiteta“, u: Zrinka Nikolić Jakus (ur.), *Nova zraka u europskom svjetlu*, Zagreb: Matica hrvatska, 2015, 73-88.

2016.

Budak, Neven – Alexeij Kalionski (ur.), *The Cold War (1944-1990)*, Solun: Center for Democracy and Reconciliation in Southeast Europe, 2016.

2017.

„Croatia between the Myths of the Nation State and of the Common European Past“, u: Claudia-Florentina Dobre – Cristian Emilian Ghiță (ur.), *Quest for a Suitable Past. Myth and Memory in Eastern and Central Europe*, Budapest – New York: CEU Press, 2017, 29-50. (isti tekst: „Myth-Making and Myth-Breaking in History and the Humanities“, Claudia-Florentina Dobre – Ionuț Epurescu-Pascovici – Cristian Emilian Ghiță (ur.), *Proceedings of the Conference Held at the University of Bucharest, 6-8 October 2011*, <http://www.unibuc.ro/n/resurse/myth-maki-and-myth-brea-in-hist-and-the-huma/>, 51-72)

2018.

Hrvatska povijest od 550. do 1100. Zagreb: Leykam international (u tisku)

„One more Renaissance? Dalmatia and the revival of the European economy“, u: Mladen Ančić – Jonathan Shepard – Trpimir Vedriš (ur.), *Imperial Spheres and the Adriatic. Byzantium, the Carolingians and the Treaty of Aachen (812)*, London – New York: Routledge, 2018, 174-191.

„Paulus de Breberio banus Croatorum dominus et Bosne“, u: Donald Ostrowski – Christian Raffensperger (ur.), *Portraits of Medieval Eastern Europe 900-1400*, London – New York: Routledge, 2018, 100-108.

FILOZOFSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

ZAVOD ZA HRVATSKU POVIJEST
INSTITUTE OF CROATIAN HISTORY
INSTITUT FÜR KROATISCHE GESCHICHTE

RADOVI 49

ZAVOD ZA HRVATSKU POVIJEST
FILOZOFSKOGA FAKULTETA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

The logo for FF press, featuring the letters 'FF' in a stylized font with a horizontal line through them, followed by the word 'press' in a lowercase sans-serif font.

ZAGREB 2017.

RADOVI ZAVODA ZA HRVATSKU POVIJEST
FILOZOFSKOGA FAKULTETA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

Knjiga 49

Izdavač / Publisher

Zavod za hrvatsku povijest
Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
FF-press

Za izdavača / For Publisher

Vesna Vlahović Štetić

Glavni urednik / Editor-in-Chief

Hrvoje Gračanin

Izvršna urednica / Executive Editor

Inga Vilogorac Brčić

Uredništvo / Editorial Board

Bruna Kuntić-Makvić (stara povijest/ancient history), Zrinka Nikolić Jakus (srednji vijek/
medieval history), Hrvoje Petrić (rani novi vijek/early modern history), Željko Holjevac
(moderna povijest/modern history), Tvrtko Jakovina (suvremena povijest/contemporary history),
Silvija Pisk (mikrohistorija i zavičajna povijest/microhistory and local history),
Zrinka Blažević (teorija i metodologija povijesti/theory and methodology of history)

Međunarodno uredničko vijeće / International Editorial Council

Denis Alimov (Sankt Peterburg), Živko Andrijašević (Nikšić), Csaba Békés (Budapest), Rajko
Bratož (Ljubljana), Snježana Buzov (Columbus, Ohio), Svetlozar Eldarov (Sofija), Toni Filiposki
(Skopje), Aleksandar Fotić (Beograd), Vladan Gavrilović (Novi Sad), Alojz Ivanišević (Wien),
Egidio Ivetić (Padova), Husnija Kamberović (Sarajevo), Karl Kaser (Graz),
Irina Ognyanova (Sofija), Géza Pálffy (Budapest), Ioan-Aurel Pop (Cluj),
Nade Proeva (Skopje), Alexios Savvides (Kalamata), Vlada Stanković (Beograd),
Ludwig Steindorff (Kiel), Peter Štih (Ljubljana)

Izvršni urednik za tuzemnu i inozemnu razmjenu /

Executive Editor for Publications Exchange

Martin Previšić

Tajnik uredništva / Editorial Board Assistant

Dejan Zadro

Adresa uredništva/Editorial Board address

Zavod za hrvatsku povijest, Filozofski fakultet Zagreb,
Ivana Lučića 3, HR-10 000, Zagreb
Tel. ++385 (0)1 6120 150, 6120 158, faks ++385 (0)1 6156 879

Časopis izlazi jedanput godišnje / The Journal is published once a year

Časopis je u digitalnom obliku dostupan na / The Journal in digital form is accessible at
Portal znanstvenih časopisa Republike Hrvatske „Hrčak“
<http://hrcak.srce.hr/radovi-zhp>

Financijska potpora za tisak časopisa / The Journal is published with the support by
Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske

Časopis je indeksiran u sljedećim bazama / The Journal is indexed in the following databases:
Directory of Open Access Journals, EBSCO, SCOPUS, ERIH PLUS, Emerging Sources Citation
Index - Web of Science

Naslovna stranica / Title page by

Iva Mandić

Grafičko oblikovanje i računalni slog / Graphic design and layout

Marko Maraković

Lektura / Language editors

Samanta Paronić (hrvatski / Croatian)

Dražen Nemet (engleski / English)

Tisak / Printed by

Tiskara Zelina d. d., Sveti Ivan Zelina

Naklada / Issued

250 primjeraka / 250 copies

*Časopis je u digitalnom obliku dostupan na Portalu znanstvenih časopisa
Republike Hrvatske „Hrčak“ <http://hrcak.srce.hr/radovi-zhp>*

*The Journal is accessible in digital form at the Hrcak - Portal of scientific
journals of Croatia <http://hrcak.srce.hr/radovi-zhp>*